

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 20,217 คน จำแนกได้ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	134 คน
ครูผู้สอน	จำนวน	881 คน
ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน	19,202 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ, 2535, หน้า 63) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 คน เนื่องจากประชากรแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันมากผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเป็น 1: 2: 3 ส่วน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 ส่วน ครูผู้สอน 2 ส่วน และผู้ปกครองนักเรียน 3 ส่วน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 65 คน ครูผู้สอนจำนวน 130 คน และผู้ปกครองนักเรียน 194 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สถานภาพของประชากรเป็นชั้นในการแบ่ง (stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในระดับช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามที่ใช้ เป็นแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เป็นคำถามที่มุ่งถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานภาพ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้น 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศการศึกษา และ 5) การประกันคุณภาพการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ให้น้ำหนัก 5 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานวิชาการมากที่สุด

ให้น้ำหนัก 4 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานวิชาการมาก

ให้น้ำหนัก 3 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานวิชาการปานกลาง

ให้น้ำหนัก 2 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานวิชาการน้อย

ให้น้ำหนัก 1 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานวิชาการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้น 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศการศึกษา และ 5) การประกันคุณภาพการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ให้น้ำหนัก 5 คะแนน หมายถึง มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการมากที่สุด

ให้น้ำหนัก 4 คะแนน หมายถึง มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการมาก

ให้น้ำหนัก 3 คะแนน หมายถึง มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการปานกลาง

ให้น้ำหนัก 2 คะแนน หมายถึง มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการน้อย

ให้น้ำหนัก 1 คะแนน หมายถึง มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการน้อยที่สุด

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และผู้วิจัยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (index of item objective congruence : IOC) โดยให้ค่าคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ +1 = สอดคล้อง 0 = ไม่แน่ใจ -1 = ไม่สอดคล้อง โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามทุกข้อมีค่าเท่ากับ 0.60 – 1.00

2.2 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป

2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 10 คน ครูผู้สอนจำนวน 10 คน และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 10 คน จำนวน 10 โรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง รวม 30 คน ซึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดโนนสมภาราม (นารทวาจาวุฑฒอุปถัมภ์) 2) โรงเรียนวัดเขาจำปา (เทียนราษฎร์อุทิศ) และ 3) โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดสองคอนกลาง 2) โรงเรียนวัดเตาปูน 3) โรงเรียนวัดศาลเตี้ย 4) โรงเรียนวัดขอนแก่น 5) โรงเรียนวัดสมุห์พร้อมศิษย์สามัคคีวนาราม และ 6) โรงเรียนบ้านโคกสะอาด แล้วนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (ส่วน สายยศ, และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 200 - 216) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย

2.5 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลในการวิจัย จากผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

2. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ซึ่งได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

3. ติดต่อบริษัทงานกับเจ้าหน้าที่กลุ่มอำนวยความสะดวก ที่ทำหน้าที่รับส่งหนังสือราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ในการส่งแบบสอบถามให้กับสถานศึกษาที่

เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งบางส่วนผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง

4. ในกรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามครบตามจำนวน ผู้วิจัยจะติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาที่ไม่ส่งแบบสอบถามคืน และไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ ตรวจสอบการให้คะแนนแบบสอบถามทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยวิธีแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการใช้สถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยกำหนดช่วงคะแนนตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด, และบุญส่ง นิลแก้ว (2535, หน้า 24) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึงระดับสภาพและปัญหาการบริหารงานมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึงระดับสภาพและปัญหาการบริหารงานมาก

2.51 – 3.50 หมายถึงระดับสภาพและปัญหาการบริหารงานปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึงระดับสภาพและปัญหาการบริหารงานน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึงระดับสภาพและปัญหาการบริหารงานน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติทดสอบที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแบ่งเป็น 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' s method)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)
(บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธ์, 2535, หน้า 63)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (และให้ $e = 0.05$)
 N = ขนาดของประชากร
 n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (index of item objective congruence : IOC) (สุวิมล ทิวภานันท์, 2543, หน้า 131-132)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา
 R แทน ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญ
 n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 200 - 216)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
 S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

4. สถิติพื้นฐานสำหรับวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการดังนี้

4.1 คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2537, หน้า 43) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum fx$ แทน ผลรวมของคะแนนคูณกับความถี่
 n แทน จำนวนคะแนนทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (ชูศรี วงศ์วิเศษ, 2537, หน้า 74)

ใช้สูตรดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยการจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ใช้สถิติทดสอบที (t-test) ซึ่งแบ่งเป็น 2 กรณี (ชูศรี วงศ์วิเศษ, 2537, หน้า 180) คือ

5.1 กรณีความแปรปรวนของประชากร 2 กลุ่ม ไม่เท่ากัน ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)}}$$

โดยที่ Degree of freedom คำนวณได้จาก (ชูศรี วงศ์วิเศษ, 2537, หน้า 180)

$$df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right)^2}{n_1} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{n_2}}$$

เมื่อ	X_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	X_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ 2
n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

5.2 กรณีความแปรปรวนของประชากร 2 กลุ่ม เท่ากัน (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2537, หน้า 177) ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{S_p \sqrt{\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

$$\text{โดยที่ } S_p^2 = \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$\text{และ } df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_p^2	แทน	ความแปรปรวนร่วมของคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

6. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยการจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one - way ANOVA) (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2537, หน้า 283) โดยมีสูตรดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงของ F
	MS_b	แทน	ค่าความแปรปรวน (mean square) ระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวน (mean square) ภายในกลุ่ม

7. สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' method)
(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2535, หน้า 296-297) ใช้สูตร

$$F = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)^2}{MS_w(n_1 + n_2)/n_1n_2}$$

- เมื่อ $\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
 $\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
 n_1 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มที่ 1
 n_2 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มที่ 2
 MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม